

**MILLIY IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIKNING O`ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI**

Tursunov Ozodbek Badalovich

FarDU sirtqi bo'lim o'qituvchisi

Mirzagaliyev O'rinboy

FarDU talabasi

Kichik tadbirkorlik - bu ishlovchilar soni cheklangan xo'jalik yurituvchi yuridik shaxslar va yakka tadbirkorlar tomonidan amalga oshiriladigan tadbirkorlikdir. Kichik tadbirkorlik subyektlari uchta: yakka 165 tadbirkorlar, mikrofirmalar, kichik korxonalar. Oldin ko'rib chiqilganidek, yakka tadbirkorlar (yakka tartibdagi tadbirkorlar) yuridik shaxs tashkil etmagan holda tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslardir. Ularga shaxsiy tadbirkorlik, oilaviy tadbirkorlik, kichik o'rtoqlik asosidagi tadbirkorlik subyektlari va dehqon xo'jaligi a'zolari kiradi. Mikrofirmalar - o'rtacha yillik ishlovchilari soni ishlab chiqarish sohalarida 20 kishigacha, savdo, xizmatlar ko'rsatish va boshqa noishlab chiqarish sohalarida 5 kishigacha bo'lgan mo'jaz korxonalaridir. Kichik korxonalar - o'rtacha yillik ishlovchilari soni sanoatda 100 kishigacha, qurilish, qishloq xo'jaligi va boshqa ishlab chiqarish sohalarida 50 kishigacha, chakana savdo va boshqa noishlab chiqarish sohalarida 25 kishigacha bo'lgan korxonalaridir. Fermer xo'jaliklari va yuridik shaxs bo'lgan dehqon xo'jaliklari ham ishlovchilar soniga qarab mikrofirma yoki kichik korxonalar guruhiga kiradi. Kichik tadbirkorlik subyektlarining soni jami xo'jalik yurituvchi subyektlarning asosiy qismini tashkil etadi. Masalan, mikrofirma va kichik korxonalar barcha yuridik shaxslarning 90 foizini tashkil etadi. Kichik tadbirkorlik subyektlari o'rta va yiriklariga qaraganda bir qator afzalliklarga va ayrim kamchiliklarga ham ega. Mutaxassislar kichik korxonalarining Amerika tajribasi asosida aniqlangan quyidagi afzalliklarini ko'rsatadilar.

1. Harakat erkinligi. Ko'pchilik kichik korxonalarda yuqoriga bo'ysinish yo'q, bu esa tashabbuskor, harakatchan tadbirkorga erkin va mustaqil harakat qilishga katta imkoniyatlar beradi.

2. Moslashuvchanlik va tezkor qaror qabul qilish imkoniyati. Kichik korxonalar tezkorlik bilan bozor talabining o'zgarishiga muvofiq ishlab chiqarishga o'ta oladilar. Yirik korxonalarda esa buning uchun ancha ko'proq vaqt ketadi.

3. Mahalliy shart-sharoitlarga tez ko'nikish. Kichik korxonalar mahalliy bozor iste'molchilari urf-odatlarini, talab-istaklarini, iste'mol xususiyatlarini tezgina fahmlab olib, ishni ularga muvofiq tashkil etishga qodir.

4. Kichik korxonalarda ayrim (operatsion) xarajatlarning kamligi. Bu korxonalarda korxonalariga nisbatan ozroq bo'ladi. Tezroq moddiy yutuqqa

erishish imkoniyati. Kichik tadbirkorlikda bir vaqtning o'zida ham ish haqi, ham faoliyatdan daromad yoki dividend olish mumkin.

6. Bir necha kasbni qo'shib olib borish imkoniyati. Ko'pincha tadbirkorning o'zi korxonadagi ko'pgina ishlarni birday bajarib borishi' mumkin.

7. Ixtisoslashish afzalligi. Tor ixtisoslashgan korxonalar tor doiradagi aniq iste'molchilar ehtiyojini qondirishga ixtisoslashgan bo'lib, ularning xaridorlari (mijozlari) barqaror, raqiblari juda oz bo'ladi.

8. Kelgusidagi foydali tomonlari. Ish yaxshi yurishib ketsa, tadbirkor zarur bo'lib qolganda o'z ishini va korxonasini osongina katta foyda bilan sotib yuborishi mumkin.

9. Kichik biznesga xayrixohlik. Davlat kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlaydi, jamoatchilik o'rtasida unga qiziqish va xayrixohlik kuchayib boradi.

10. Tadbirkorlik ruhining saqlanishi. Kichik korxonalarda tadbirkorlik, ishbilarmonlik ruhi yaqqol namoyon bo'ladi va uzoq saqlanadi. Bu esa yaxshi natijalarga erishishga yordam beradi. Shuni ta'kidlash lozimki, kichik korxonalarining yuqorida keltirilgan afzalliklari bilan bir qatorda ayrim kamchiliklari, zaif tomonlari ham bor. Ular quyidagilardan iborat.

1. Miqyos omilining salbiy holati. Ko'pchilik kichik korxonalar kichik seriyali ishlab chiqarishni amalga oshiradilar. Bunday holda esa mahsulot birligiga to'g'ri keladigan xarajatlar va mahsulot tannarxi ommaviy ishlab chiqarishga qaraganda yuqoriroq bo'ladi. Natijada mahsulotning raqobatbardoshligi susayib, sotilishi qiyinlashadi va u keltiradigan foyda ham kamayadi. Chet el tajribasidan ma'lum bo'lishicha, kichik korxonalarining sinishi 40 foiz hollarda ishlab chiqarish va sotish hajmining kichikligiga to'g'ri kelar ekan.

2. Moddiy va molyaviy resurslar taqchilligi. Kichik korxonalar ozroq moddiy va moliyaviy resurslar bilan ish boshlaydilar. Bu resurslar bilan tadbirkorlar faoliyatni yetarli darajada rivojlantirish va uning samaradorligini ta'minlashga o'zlashtiradilar. Ularning imkoniyatlari o'z mahsulotlarini kerakli darajada reklama qilish, kerakli mutaxassislar va maslahatchilar jalb qilish, boshqaruv-tashkiliy texnikalari sotib olish uchun cheklangan bo'ladi. Bunday holat kichik korxonalar o'rta va 167 yirik korxonalar bilan raqobatda zaif qilib qo'yadi. Chet el tajribasining ko'rsatishicha, kichik korxonalar 23 foiz hollarda raqobatga bardosh bera olmasligi tufayli sinib ketarkan.

3. Intellektual resurslar taqchilligi. Kichik korxonalarda turli mutaxassislar bajarishi kerak bo'lgan vazifalarni tadbirkorning o'zi bajaradi. Buning uchun va umuman tadbirkorlik faoliyatini yuksak darajada tashkil etish va olib borish uchun ko'pchilik tadbirkorlarga bilim, mahorat, tajriba etishmaydi. Shunday qilib, kichik korxonalarining afzalliklari ularning raqobatbardoshligi va yashovchanligini ta'minlasa, zaif tomonlari sinishga olib kelishi mumkin. O'zbekistonda 2000 - 2006-yillarda mikrofirmalarning 21 foizi, kichik korxonalarining 16 foizi, yirik va o'rta

korxonalarining 8 foizi tugatilgan. Bu raqamlar ham kichik korxonalarining boshqalariga qaraganda ko'proq sinishi va tugatilishidan darak beradi. Tadbirkorlikning eng oddiy tashkiliy-huquqiy shakli bo'lib yakkatartibdagi tadbirkorlik (yakka tadbirkorlik) hisoblanadi. Yakka tadbirkorlik - bu yuridik shaxs tashkil etmagan holda jismoniy shaxs (yakka tadbirkor) tomonidan tadbirkorlik faoliyatining amalga oshirilishidir. Yakka tadbirkorlikning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- 1) xususiy mulkka asoslanadi;
- 2) tadbirkorning shaxsiy mehnatiga asoslanadi;
- 3) yuridik shaxsni tashkil etmagan holda amalga oshiriladi;
- 4) tadbirkorlik faoliyati mehnat stajiga kiritiladi (tadbirkorlik faoliyati tadbirkorning asosiy ishi hisoblansa va ijtimoiy sug'urta badallari to'lab borilgan taqdirda).

Yakka tadbirkorlik bilan shug'ullangan shaxs yakka tadbirkor sifatida davlat ro'yxatidan o'tishi va soliq organida hisobga qo'yilishi shart.

Yakka tadbirkorlik quyidagi ko'rinishlarda amalga oshiriladi:

1. shaxsiy tadbirkorlik;
2. birgalikdagi tadbirkorlik:
 - a) oilaviy tadbirkorlik;
 - b) dehqon xo'jaligi (yuridik shaxs bo'lmagan);
 - d) oddiy shirkat.

Shaxsiy yakka tadbirkorlik xodimlar yollash huquqsiz tadbirkorning o'z mehnati bilan mulk huquqi, shuningdek, mol-mulkka egalik qilish va (yoki) undan foydalanishga yo'l qo'yadigan o'zga ashyoviy huquq asosida o'ziga tegishli bo'lgan mol-mulk negizida mustaqil ravishda amalga oshiriladi. Yakka tadbirkorlikni amalga oshirish uchun er-xotindan biri ulaming birgalikdagi umumiy mol-mulkidan foydalanadigan hollarda, agarda qonunlarda va nikoh shartnomasida yoki erxotin o'rtasidagi o'zga kelishuvda boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, eming (xotinning) roziligi talab qilinadi. Oilaviy yakka tadbirkorlik er-xotinning birgalikdagi umumiy mulk huquqi asosida tegishli bo'lgan mol-mulk negizida tashkil etiladi va amalga oshiriladi. Lekin ish muomalasida er-xotin nomidan erning yoki xotinning roziligi bilan ulardan biri ishtirok etadi. Bu rozilik yakka tadbirkor ro'yxatdan o'tkazilayotganda tasdiqlanishi kerak. Tadbirkorlik obyekti sifatida uy-joydan foydalanish bilan bog'liq oilaviy tadbirkorlik amalga oshirilayotganda, uy-joy mulkdoilaridan birining ish muomalasiga kirishishi oilaning voyaga etgan boshqa a'zolarining notarial tasdiqlangan roziligi bo'lgan taqdirda amalga oshiriladi. Yakka tartibdagi tadbirkorlikda yuridik shaxs bo'lmagan dehqon xo'jaliklari katta o'rin egallaydi. Chunki respublikada tomorqa yer uchastkasiga ega bo'lgan har bir oila yakka dehqon xo'jaligi hisoblanadi. O'zbekistonda ularning soni 4,6 mln dan ortiq. Yakka dehqon xo'jaligi - bu oila a'zolarining shaxsiy mehnati asosida oila boshlig'iga meros qilib qoldirilgan umrbod egalik qilishga berilgan tomorqa yer

uchastkasida qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaruvchi va sotuvchi oilaviy mayda tovar xo'jaligidir. Dehqon xo'jaligi birgalikda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshiradigan shaxslarning oilaviy mehnat birlashmasidan iborat. Yakka dehqon xo'jaligida mehnat shartnomasi bo'yicha ishlaydigan shaxslar uning a'zosi hisoblanmaydi. Yakka tadbirkorlikning birgalikdagi ko'rinishi faqatgina tovar-pul munosabatlarini keltirib chiqarmasdan, tashkiliy tuzilmasiga ham ega bo'ladi. Bunday tashkiliy tuzilmalardan biri oddiy shirkat hisoblanadi. Oddiy shirkat - bu yuridik shaxs boimagan birlashmadir. Mazkur birlashma va uning faoliyatini tashkil etish oddiy shirkat shartnomasiga asoslanadi. Oddiy shirkat shartnomasi (birgalikdagi faoliyat to'g'risidagi shartnoma) bo'yicha sheriklar (ishtirokchilar) deb ataluvchi ikki va undan ortiq shaxs foyda olish yoki qonunga zid bo'lmagan boshqa maqsadga erishish uchun o'z hissalarini qo'shish va yuridik shaxs tuzmasdan birgalikda ishlash majburiyatini oladilar. Oddiy shirkat shartnomasi yozma shaklda tuzilishi lozim. Faqat yakka tadbirkorlar va (yoki) tijorat tashkilotlari tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish uchun tuziladigan oddiy shirkat shartnomasining taraflari bo'lishlari mumkin.

Har bir sherik umumiy ishga qo'shadigan hamma narsa-pul va boshqa mol-mulk, kasbiy va boshqa bilimlar, malaka va mahorat, shuningdek, ishbilarmonlik obro'-e'tibori uning qo'shgan hissasi hisoblanadi. Umumiy holda sheriklar qiymati bo'yicha teng hissa qo'shadilar. Sheriklar mulk huquqi asosida ega bo'lgan, ular qo'shgan mol-mulk, shuningdek, birgalikdagi faoliyat natijasida ishlab chiqarilgan mahsulot va bunday faoliyat tufayli olingan daromad ularning umumiy ulushli mulki hisoblanadi. Umumiy mol-mulkdan barcha sheriklarning manfaatlarini ko'zlab foydalaniladi. Sheriklarning birgalikdagi faoliyatiga bog'liq xarajatlar va zararlarni qoplash, faoliyat natijasida olingan foyda, agar oddiy shirkat shartnomasida yoki sheriklarning boshqa kelishuvida boshqacha tartib nazarda tutilmagan bo'lsa, sheriklarning umumiy ishga qo'shgan hissalarini qiymatiga mutanosib ravishda taqsimlanadi. Sheriklardan birortasini umumiy xarajatlar (zararlar) ni qoplashdan ozod etadigan hamda foydada ishtirok etishdan chetlatish to'g'risidagi kelishuv o'z-o'zidan haqiqiy emas. Oddiy shirkat umumiy ishlarini yuritish shartnomada nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi. Umumiy ishlarni yuritish birgalikda barcha ishtirokchilar yoki ulardan ayrimlari yohud barchasi nomidan biri tomonidan amalga oshirilishi mumkin. Ishlar birgalikda yuritilganda har bir bitimni tuzish uchun barcha sheriklarning roziligi talab qilinadi, umumiy ishlarga taalluqli qarorlar umumiy kelishuvga ko'ra qabul qilinadi.

Umumiy ishlarni yuritishni sheriklardan biri olib boradigan bo'lganda sheriklarning har biri barcha sheriklar nomidan ish ko'rish huquqiga ega bo'ladi. Uchinchi shaxslar bilan munosabatlarda bir sherikning barcha sheriklar nomidan bitim tuzish vakolati unga qolgan sheriklar tomonidan berilgan ishonchnoma bilan tasdiqlanadi yoki oddiy shirkat shartnomasidan kelib chiqadi. Oddiy shirkat shartnomasida uning mavjudligini uchinchi shaxslarga ma'lum qilmaslik (yashirin shirkat) nazarda tutilishi mumkin. Bunday shartnomaga nisbatan, agar boshqacha

tartib nazarda tutilmagan bo'lsa yoki yashirin shirkat mohiyatidan kelib chiqmasa, oddiy shirkat qoidalarini qo'llaniladi. Yashirin shirkat ishtirokchilaridan har biri uchinchi shaxslar bilan munosabatlarida sheriklarining umumiy manfaatlarini ko'zlab o'z nomidan tuzgan bitimlar bo'yicha o'zining butun mol-mulki bilan javob beradi. Sheriklar o'rtasidagi munosabatlarda, ularning birgalikdagi faoliyati jarayonida yuzaga kelgan majburiyatlar umumiy hisoblanadi.

Tadbirkorlik huquqining asosiy prinsiplaridan biri tadbirkorlik sub'ektlarining iqtisodiy faoliyat erkinligidir. Ushbu prinsip: Davlat iste'molchilarning huquqi ustunligini hisobga olib, iqtisodiy faoliyat, tadbirkorlik va mehnat qilish erkinligini, barcha mulk shakllarining teng huquqliligini va huquqiy jihatdan bab-baravar muhofaza etilishini kafolatlaydi.

Tadbirkorlik sub'ektlarining iqtisodiy manfaatlarini himoya qilish prinsipi. Bu prinsipning mohiyati har bir moddiy tovar ishlab chiqaruvchi, ishlarni bajaruvchi yoki xizmat ko'rsatuvchi tadbirkorlik sub'ektining iqtisodiy manfaati qonunlarda belgilangan tartibda tegishli organlar orqali himoya qilinadi. Tadbirkorlik munosabatlariga iqtisodiy uslublarni qo'llash asosida davlatning ta'sir etish prinsipi.

Ushbu prinsip mamlakatimizning iqtisodiy rivojlanishiga buyruq orqali ta'sir etish usulining iqtisodiy usuliga, ya'ni mehnat jamoasining, yakka shaxsning tovar ishlab chiqarish, ish va xizmat ko'rsatish, uning assortimentini kengaytirish va sifatini oshirishda manfaatlarini hisobga olishga qaratilgani bilan izohlanadi. Respublikamizning mustaqil taraqqiyotini belgilovchi asosiy prinsiplaridan biri narxlarni erkinlashtirish va bozor infrastrukturasi shakllantirishdir. Bu, eng avvalo, bozorni tovarlar va xizmatlar bilan to'ldirishga qaratilgan iqtisodiy omillardan biri hisoblanadi.

Tadbirkorlik huquqining asosiy prinsiplaridan yana biri tovar ishlab chiqaruvchi va xizmat ko'rsatuvchi sub'ektlarning o'zaro raqobatidir.

Bu prinsipning asosiy mazmuni va mohiyati shundan iboratki, bozor iqtisodiyoti sharoitida kim kam mehnat va harajat sarf qilib, ko'p va yuqori sifatli mahsulot(ish va xizmat) ishlab chiqarsa, u ijtimoiy hamda iqtisodiy taraqqiyotda imtiyozga ega bo'la oladi. Qonuniylik prinsipi barcha fanlarga doir bo'lgan umumiy prinsip bo'lsa ham, tadbirkorlik huquqida u bozor munosabatlariga o'tish sharoitida o'ziga xos xususiyatga ega bo'lib, bu prinsip mazmunida tadbirkorlik sub'ektlarining qonunman etmagan har qanday faoliyat bilan shug'ullanishlari mumkinligi qoidasi yotadi. Sanoat tadbirkorlik faoliyatiga tadbirkor bevosita mahsulot, tovarlar, ishlar, xizmatlar, axborot, ma'naviy qadriyatlar ishlab chiqaradigan, keyinchalik iste'molchilarga (xaridorlarga) sotiladigan faoliyat kiradi. Shu bilan birga, ishlab chiqarish funksiyasi tadbirkor uchun asosiy, belgilovchi bo'lib, ishlab chiqarish bilan birga bo'lgan boshqa funksiyalar, masalan, mahsulotlarni sotish, ikkinchi darajali rol o'ynaydi va asosiyni to'ldiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Турсунов, О. Б. (2022). ТРАНСПОРТ ИНФРАТУЗИЛМАСИНИНГ МАЗМУНИ, ТАРКИБИ ВА МИНТАҚА ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШИГА ТАЪСИРИ. *SO'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 5(2), 190-196.
2. Badalovich, T. O. (2022). Legal and institutional basis of development of transport services and transport infrastructure during the coronavirus pandemic. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603*, 11(09), 55-61.
3. Badalovich, T. O. (2022). Indicators representing the level of provision of transport services and infrastructure of the region. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429*, 11(09), 123-127.
4. Турсунов, О. Б. (2022). Иқтисодиётни эркинлаштириш даврида транспорт хизматлари ва инфратузилмасининг ривожланиш тенденциялари ва ҳудудий хусусиятлари. *Ta'lim fidoyilari*, 8, 196-204.
5. Турсунов, О. (2022). ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ ВА ИНФРАТУЗИЛМАСИНИ РИВОЖЛАНИШИНИНГ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ТАЖРИБАСИ. *Eurasian Journal of Academic Research*, 2(13), 4-9.
6. Турсунов, О. Б. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДА ИҚТИСОДИЁТНИ МОДЕРНИЗАТСИЯЛАШ ШАРОИТИДА ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ БОШҚАРИШ ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЙЎЛЛАРИ. *IJTIMOY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(12), 41-45.
7. Турсунов, О. Б., & Турғунов, З. Х. (2022, December). ИҚТИСОДИЁТНИ МОДЕРНИЗАТСИЯЛАШ ШАРОИТИДА ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ ВА ТРАНСПОРТ ИНФРАТУЗИЛМАСИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ҲУДУДИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ. In *Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies* (Vol. 1, No. 3, pp. 28-32).
8. Tursunov, O. (2023). TRANSPORT XIZMATLARINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 3(1 Part 2), 170-175.
9. Турсунов, О. (2023). МИНТАҚАВИЙ ТРАНСПОРТ ИНФРАТУЗИЛМАСИНИ СТРАТЕГИК БОШҚАРУВ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. *Research Focus*, 2(2), 46-53.
10. Umarov, O. Q., & Tursunov, O. B. (2023). Socio-Economic Effectiveness of State Leadership. *Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal*, 2(3), 97-101.
11. Умаров, О. Қ., & Турсунов, О. Б. (2023). Миллий боғ ва хиёбонлардан фойдаланишнинг иқтисодий самарадорлиги. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(4), 389-393.

12. Badalovich, T. O. (2023). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA TRANSPORT INFRATUZILMASI RIVOJLANTIRISH VA TRANSPORT XIZMATLARINING BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(5), 178-184.

13. Maxsudov, S., Tursunov, O., Baltabayeva, M., Akhmadaliyeva, M., & Rakhimova, K. (2023). Influence of the innovative environment on the activation of enterprises in free economic zones. In *BIO Web of Conferences* (Vol. 65, p. 09004). EDP Sciences.

14. Tursunov, O. B. (2023). O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATLARI FAOLIYATI TAHLILI VA XIZMATLAR BOZORIDAGI TENDENSIYALAR O'ZGARISHI. *SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY*, 1(12), 77-84.

15. Турсунов, О. (2023). РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ЛИЗИНГА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 10(09), 286-289.

16. Badalovich, T. O. (2023). Transport xizmatlari korxonlari faoliyatini raqobatdoshligi va risklarni boshqarish jarayoniga omillar ta'sirini baxolash. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 2(1), 843-846.

17. Badalovich, T. O. (2023). O'zbekistonda transport-logistika xizmatlarini rivojlantirish va logistika xizmatlari sifatini boshqarish jarayonlarini iqtisodiy baholash. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 1(2), 832-838.

18. Badalovich, T. O. (2023). O 'ZBEKISTONDA «YASHIL IQTISODIYOT» NI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O 'SISHNI TA'MINLASH YO 'LLARI. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR*, 1(5), 43-48.

19. Badalovich, T. O. (2024). The Content Of Entrepreneurship In The National Economy And Its Development Evolution. *International Multidisciplinary Journal for Research & Development*, 11(04).

20. Badalovich, T. O. (2024). Soliq Tizimida Fiskal Siyosati Va Uni Rejalashtirish Holati. *Ilm Fan Xabarnomasi*, 1(1), 245-246.

21. Badalovich, T. O. (2024). TADBIRKORLIK MUHITINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI. *ILM FAN XABARNOMASI*, 1(2), 78-82.

22. Badalovich, T. O. (2024). TADBIRKORLIK MUHITI TUSHUNCHASI OMILLARI VA KO 'RSATKICHLARI. *ILM FAN XABARNOMASI*, 1(2), 83-87.